

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGLYET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az
ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ
(Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz),
a lap szellemi részét illető közlemények az
ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ
(Gamauf Vilmos, e. titkárhoz)
ezüszendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

A trágyáról.

Miután a növények fejlődéséhez tápanyag szükséges s csak úgy diszlenek, ha azt a kívánt mennyiségben és alakban megtalálják, szükséges, hogy földjeinket növényi tápanyagokkal lássuk el.

Mindazon anyagok, melyek a növényeknek tápanyagul szolgálhatnak s e végre a földre kihordatnak, trágyának nevezhetők, a trágyanemek tehát különbözők lehetnek. Legjobb trágya az istállótrágya, mert benne mind azon tápanyagok találhatók, melyek a növényeknek szükségesek.

A növények azonban nem képesek a trágyát azon alakban, a mint ez a mezőre hordatik, elajátítani, szükséges, hogy a trágya előbb tökéletesen felbomoljék. A felbomlás által az eléghető részek légnemüekké változnak, a megmaradt hamurészek vagy ásványeredetűek pedig, víz hozzájárulása folytán, felolvadnak s a talaj által mohón felszívódnak s visszatartatnak.

A trágya felbomlása erjedéssel kezdődik s rothadással végződik.

Erjedéshez szükséges levegő, nedvesség s meleg, még pedig helyes arányban.

Levegő hiányában sem erjedés, sem rothadás létre nem jöhet, így p. o. bedugaszolt üregben a bor évekig eltartható a nélkül, hogy az megczetesedjék.

A meleg az erjedést elősegíti, azért teszik

a kenyértésztát a kemence mellé, nyárban azért oly hamar romlik a hús.

A nedvesség mindent erjedésbe hoz és elkorhaszt.

Hogy az erjedés rendes legyen, ezen említett három főtenyező helyes arányban kell, hogy legyen jelen, mert ha csak egy is tulnyomó, egymásnak a hatását megsemmisítik: A hol a víz tulnyomó, rendszeren hiányzik a levegő. Ha nagy a hő, akkor a nedvesség hamar elpárolog.

Ha tehát jó trágyát termelni akarunk, azt úgy kell kezeljünk, hogy erjedése gátolva ne legyen. Az erjedésnek ugyancsak a szántóföldön kellene megtörténni, de miután a gazdasági viszonyok azt nem engedik, hogy az állatok alól kikerült trágyát azonnal a földre hordassuk, a trágya első erjedésén a trágya fészekben megy keresztül Ezen első erjedés által a trágyának mintegy 10%-a megy veszendőbe, de jó kezelés mellett annál szabályszerűbb trágyát nyerünk.

Az istállótrágya alommal kevert állatok híg és tömör ürülekeiből áll. A tömör ürülekek meg nem emésztett növényi rostokat s más oldatlan anyagokat tartalmaznak, azért lassabban rothadnak s a növényeknek kevés értékes tápanyagot nyújtanak. Magában tehát alkalmazva értékük nem nagy, és pedig annál kisebb, mentől rosabban volt tartva a marha.

Az állatok húgya oldott anyagokat tartalmaz s

ezek a leggyorsabban ható s legtáplálóbb növényi tápanyagok. Tisztán alkalmazva igen heves s bujánövést okoz, keverve azonban az istálló trágyával, annak főértékét képezi.

Az alomnak is nagy szerepe van, bár maga kevés trágyázó anyagot tartalmaz, de a húgyot felfogja és a tömör ürülékekkel egyenletesen elegyíti. Alomnak legjobb a szalma, mert csöves alkotánál fogva a húgy felfogására legalkalmasabb. Mentől vastagabb és puhább a szalma, annál jobb az alomnak. A felvágott szalma igen előnyös, azért a cséplőgépen átment szalma is jobb, mert a szalmaszalak elhasadoztak és a szalma puhább lett.

Legjobb trágya az, a mely jól táplált állatoktól származik, feltéve, hogy a trágya fészekben is jól volt kezelve. Hizó állatok alól kikerült egy szekér trágya felér két szekér roszul tartott állatok trágyájával?

Összehasonlítva a különböző állatok trágyáját, első helyen áll a juhtrágya. Hatása legnagyobb és leggyorsabb. Juhtrágyával erősen trágyázni nem tanácsos, mert a vetések igen buján nőnek benne; a juhtrágya száraz és hevesnek mondatik, mert hamar elrothad. Téves azon állítás, hogy a juhtrágya hatása csak rövid ideig tart, ez inkább annak tulajdonítandó, hogy rendszeren csak a téli juhtrágya hordatik ki, ekkor pedig gyakran a takarmányozás rosszabb; nyáron inkább a kosarazás alkalmaztatik. Néha pedig a rosz kezelés az oka, hogy a juhtrágya a neki tulajdonított hatással nem bír. Rosz kezelés következtében a juhtrágya megpenészedik, mi által jóságából veszít.

A lótrágya szintén heves és száraz, felbomlása lassabb, mint a juhtrágyáé, állván durva kemény farostból, magában kezelve hirtelen megmelegszik s könnyen megpenészedik, azért czélszerű a lótrágyát más trágyával keverni, czélszerű szintén 1—2" földdel rétegenként beföldni. Az erjedés alkalmával szabaddá lett légnemű anyagok ez esetben a föld által felfogatnak s veszendőbe nem mennek.

Lasabban s kevesebb meleg fejlesztéssel bomlik a több nedvességet s kevesebb légeny és ásványi anyagokat tartalmazó szarvasmarhák trágyája, a miért szelid trágyának is mondatik.

A sertétrágya igen sok viztartalmánál fogva csak igen lassan rothad, s mert kevés meleget fej-

leszt, hideg vagy nem tevékeny trágyának mondatik. Azonban ha a sertések légeny s vilsavtartalmu anyagokkal takarmányoztatnak a mint ez a hizalásnál történik, akkor ürülékük is sokkal tevékenyebb lesz s más házi állatok trágyájával egyértékű.

Az emberi ürülékek, vagy az árnyékszékek trágyája igen tevékeny, mert az emberi táplálékok trágyázó anyagokban s különösen légenyben s vilsavban igen gazdagok. Ezeknek gyűjtése, kezelése felhasználására sokkal több gond és figyelem volna fordítandó, mint a mennyi még eddig nálunk fordítatik. Hogy mily nagy kincs rejlik az árnyékszékek trágyájában egy jeles gazda következő szavaiból látható. „Az egész földterületén évenként termelt arany és ezüst értéke nem felel meg azon haszonnak, melyet az emberi ürülékek okszerű felhasználása által lehetne a gazdaságból kihozni; a helyett, hogy még mai nap ezeknek nagyobb része oly könnyelmű módon elpredáltatik. Ezen kincsesel minden ember bír, s egyetlen egy vagyon nincsen oly egyenlően elosztva s csak is ettől nem fosztható meg senki!!“ Magában használni nagy tevékenységénél fogva nem czélszerű, jó ha földdel, trágyával, vagy más anyagokkal keverve használtatik.

Csak nem hasonló hatásu a tyúk és galambok trágyája. Igen czélszerűen használhatjuk por alakban gyenge vetések felültrágyázására vagy a veteményes kertekben is. Utóbbi esetben jó ha a tyúktrágya vizben feloldatik s növények locsolására alkalmaztatik.

Értékes trágya még a keverttrágya is Erre használhatjuk mind azon hulladékokat, melyek minden háztartásnál előfordulnak; azokat földdel keverve s okszerűen kezelve. Egész éven át az ilyen hulladékokból nagy halmokat gyűjthetünk, s ezen mindenféle hulladékokból álló halmokat kevert trágyának nevezzük. — Ezen trágyanem készitési módja minden gazdaságnál ajánlható, fölösleges trágyával egyetlen egy gazdaság sem rendelkezvén. Ezen trágyanem készitéséhez jól használható az utcásár, sánczok tisztitása alkalmával az azokból kivetett iszap; ezekkel keverjük a csür körül, szénáskertben gyűjtött hulladékokat, a kertben gyomlált gazokat, házsepredékét, szórt, tóllut, kormot, hamut, vért, fák leveleit és fűrészpport s. t. b. A kevert trágyahalmok úgy rakandók, hogy mindég egy

réteg hulladékra egy réteg föld vagy iszap rakások. Czélszerű az ilyen halmokat trágyalével vagy ennek hiányában csak tiszta vízzel is megöntözni, s többször egy évben megforgatni. Ezen uton a gazda nagy mennyiségű trágyára szert tehet, még pedig minden költség nélkül, mely ha okszerűen volt kezelve, értékére nézve az istállótrágyával egyenlő. Fő dolog a halom többszöri megforgatása. — Egy év elteltével az így kezelt trágya használatra alkalmas. —

Alkalmaztatik még a juhokkali kosarazás vagy esztenázás is. Ezen trágyázási mód legnagyobb haszonnal alkalmazható a távol eső és meredek fekvésű földeken. — Sovány földek kosarazás által leggyorsabban javíthatók. Itt azonban a trágyának csak egy évig van hatása, holott jobb erőben lévő földeken az még a második évben is észlelhető. A juhtrágya, a mint tudva van, igen tevékeny, utána a kalászos növények könnyen megdülnek; jó azért a kosarazást repeze vagy zöldtakarmány alá használni. Az igen kötött agyagtalajokat czélszerű a kosarazás után mindjárt felszántani, mert ezen kötött föld nem felülete összetapostatván, az ezen talajoknak annyira szükséges levegőt kizárja. Helyén van azért a kosarazást a szántóföld hosszában megejteni s inkább keskenyebb pászmákat felfogni, hogy így a megkosarazott földet minden héten vagy még előbb felszántani lehessen. — Homokos talajon ellenben a talajnak ösztetapósása haszonul jár.

Walter Lajos.

Választmányi indítvány az erdélyi pinczeegylet közgyűlésén.

Tisztelt közgyűlés!

A jelen a mult számbavétele nélkül itélni meg, vagy a jelen tekintetbe vétele nélkül a jövőre tervezni: hasonlítana a tenger síkján utazóhoz, a ki életét, vagyonát iránytű és az égi testek útjának ősmereje nélkül bizná a vak sorsra. Hazánk egyik nevezetes forduló pontja 1848-dik évre esik; társadalmi, anyagi életünkben ennél nevezetesebb válpontot alig mutathat fel történelmünk.

Mostani czélunkhoz képest, egyebeket mellőzve, ujítsuk fel emlékezetünkben, az erdélyi szőlőszet és borászat 1848 előtti állapotát és viszonyait, csak általános körvonalait érintve e tárgyban. A ki régibb szőlőmiveltésünk egyszerű primitív voltát ismerni kíváná: ma is megtalálja pl. Hunyadmegye őstermelőinél; de meg volt azon nagy előnye a múltnak a jelen felett, hogy az ország szőlőtelepei $\frac{3}{4}$ -ed részben adómentesek voltak, és

ingyen munkával műveltettek. Ezen két körülmény, ha nemzetgazdasátilag itélni akarunk a mult felett, számból ki nem hagyható.

A borkezelés körül 1848 előtt és 1848 után szintén lényeges különbséget találunk. „Jól áll a bor seprőjén,” még a miveltebb osztálynál is általánosan elfogadott és követett nézet volt. Elfogyott az egyik 50-es, megcsapolták, ha sorba ugy következett a 100 vedrest stb., mert a közép. osztálynál 100—200 veder volt az egy évi borfogyasztás. A főnemességnél, tisztí számadások szerint, rendszeren annyi fogyott el, hogy az Isten kegyelméből kilátásba helyezett jövő évi termést legyen mibe elszürni; ha azonban bő termésre, hővebb termés következett: nem tudtak elegendő edényt üríteni számára egyik szürettől a másikig. Ki az akkori viszonyok szerint jó boros gazda volt, ellátta magát elegendő pinczékkel és edényekkel: az ilyennél évről évre halmozódott össze a bor, s mint fényűzési czikk, tele kamara mellett, tele pincze szerepelt. A gyengébb évek termése a kocsmákban és eselédek fizetése gyanánt (præbenda bor czimén) csak elkelegetett; a jobb évi terméseket azonban félretették, s a mint rendre fogyasztás alá került valamelyik hordó, míg a lopó érte, lopózták, azután következett a szomszéd hordó és ez így folyt, míg a szegény bor azon való szomorúságában, hogy ily avatlan kezek közé került, megeczetesedett. Ez általános képe az 1848 előtti erdélyi borászatnak. Lehetek és voltak is, legyünk igazságosak! egyes kivétel gyanánt, oly boros gazdák, kik a jobb évi terméseket gondosan kezelték, föltöltögették az első felhuzás után, tegyük fel, minden 3—5 év alatt egyszer lehúzták, míg elérkezett nagy későre valamikor az akkori idők egyetlen borvásárlója a lengyel zsidó, a ki jó árban megvette az így megőrzött régi jó borokat. Most ezek a vásárlók is kimaradtak tőlünk, a vasút más vidékre szoktatta őket.

Arra is elég példát tudunk, hogy egész pinczék tartalma romlott meg, a mit, ha az eczetgyártó potom áron meg nem vett, sem pálinkának már ki nem főzhatték, kihúzták a hordókat az udvarra s keseredett, nyúlós, szagosodott állapotban eresztették el. Vagy volt még nálunk régebben arra is eset, ha egy pár nagyon bő bor-év egymásra következett, hogy hordó hiánya miatt a kádakban hagyták és tartották künn a szüretelő szinben; a hordókba szűrt bort pedig megtagylalták és ezen az uton a szélesebb részt elválasztván a vizesebb résztől, a mennyiséget megapasztották; így apasztották s állították elő a híres „fagyas bort”. Vagy vermeteket csináltak, kideczkálták, s a mi a kádakba nem fért eként helyezték el. Ily körülmények mellett lehetett, aztán egy kupa bort még 1848 előtt 10—15 évvel is 3 váltó kron adni, de, hogy a bor, a mi némelykor valóságos csapás volt a szegény gazdanyakán — hamar fogyjon, azt a fogást alkalmazták, hogy félkupát 2 kron árultak, egy kupát pedig csak 3 kron.

Ime Tisztelt Közgyűlés! Szőlőszettünk és borásza-

tünk 1848 előtti állapotáról néhány általános vonás. Nem mondottunk benne semmi újat, se nagyot, ezek megtörtént, tudott dolgok és mégis, ha ezt az újjabb nemzedék vagy valamikor a későbbi kor olvassa, elszomorodva fogtam áskodni e tények valódisága felett.

De az idő nagyot változott. Az ingyen termelés megszűnt, a szőlők elpusztultak, elvadultak, míveletlen állottak a míg támadtak a szőlőszetnek köztünk is apostolai, kik felül emelkedve az előítélet, gáncsolás s néha a kinevetés esélyén látnoki lélekkel mutatták ki az utat, melyen lankadatlan buzgalommal haladnunk, a czélt, mely felé áldozatot nem kimélő ügyszereiteit tartanunk kell, az eszközöket, melyek szőlőszetünket a művelt népek szőlőszetével egy vonalra emelik.

Támadtak próféták, kik előre megjósolták hazánk jelen állapotát. Nevöket tiszteletből elhallgatjuk, felfogja jegyezni, bizonyára, nemzeti ipar történelmünk.

Ha csak futó pillantást vetünk is hazánkban a gazdaszat külső ágaira, lehető jövedelmünk különböző forrásaira, lehetlen komoly aggodalom nélkül gondolni jövőnkre. Például csak néhányat említve, bányászat, gabona termelés, állattenyésztés, fakereskedés stb., kisebb körben kivételesen jövedelmeznek ugyan, de biztos, állandó és általános pénz forrással nem szolgálhatnak Erdély számára. Ne kutassuk: vajjon a változott viszonyok, mostoha körülmények vagy saját hibánk idézte elő ezt az állapotot? de a tény maga tagadhatlan.

Ily körülmények között, ha jövedelmező alap után tekintünk, alig találunk mást, mint okszerű szőlőművelést és erre alapított bel- és külföldi borkereskedést.

Mi ma már bortermelő osztály vagyunk, mert ha számításunk alapjául csak azon 600—1000 holdnyi új szőlőtelepeket vesszük is, melyek czélszerűen betelepítve állanak és hozzá számítjuk azon régibb elhanyagolt telepeket, melyek szintén átalakíthatók, jelenleg pedig adójukat sem fedezik, és hát ha még számításba vesszük azon szőlőültetésre alkalmas területeket, melyek jelenleg még juh legelőnek is alig alkalmasak és nemes bor termelésre alkalmas égalji viszonyainkat, nincs okunk a jövő felől kétségbeesnünk.

Tegyünk egy megközelítő számítás; számításunk ugyan nem találhat minden vidékre, s ezért alapul, csak közép számítás vegyünk. Egy 1600 öles rigolirozott fajszőlővel beállított telep 5-ik éves korában beállítva, kikapozva kerül 700 frtba; 10 évi átlagos termés, holdanként 100 veder, a fajbor átlagos ára, lehúzva 3 frt. Ezen számítási alapon bevétel holdanként tesz 300 frtot, kiadás a befektetett tőke 10%-tóljához 70 forinthez számítva az egy évi munkáltatás költségeit 80 frtot, hordó, pince s egyéb kellékekre befektetett tőke kamatjába 30 frtot, a kiadás tesz 180 frtot; fáradságra marad 120 ft. Melesleg megemlítjük, hogy a borkereskedés tapasztalat szerint szintén nem háládatlan foglalkozás; néhai gróf Széchenyi Istvánnak a nemzetgazdasznak feltűnt, hogy a

borkereskedők többnyire gazdag emberek. Tehát az okszerű szőlőszet és borkereskedés karöltve hasznos tényezők Ösmertünk szőlőtelepet, mely 30 holdnyi terjedelmű s évi átlagos netto jövedelme 6—10,000 frt. Mit jövedelmezne ezen 30 hold hegy, ha nem lenne szőlővel okszerűen beállítva, nem is vesszük számítás alá. És ehez hasonló kopáran álló telepünk nagy számmal van. Tisztelt Közgyűlés! csak pénz, értelem és szorgalom kell hozzá, mely jövedelmezővé tegye.

Előterjesztésünk rendén eljutottunk már alapul felvett tárgyunk második ágához, a borkereskedéshez. E téren nem vádolhatjuk magunkat hátramaradással, az új fajszőlők ültetésével karöltve kezdtük egyengetni az utat, hogy a termelő kezéből kikerült finom, de nyers anyag, mint kereskedelmi cikk megállhasson a világpiaczon. Erre a czélra alakult volt meg 1866-ban a kisebb körű pince-egylet, mely illő anyagi haszon mellett, utat tört s anyagot adott jelen nagyobb egyletünk alakítására, de ma már ez is négy évi működése; áldozata, tapasztalata, tanulmánya után átlátta, hogy a kitűzött czélt, jelen anyagi erejével el nem érheti; élhet, adhat részvényeseknek 10%-tőli kamatot, vagy többet is, de ez nem elég, itt megállanunk az áldozattal, a mit magunk magunkért hozunk, visszalépni nem szabad, mert a példabeszéd szerint, ha akarod a czélt, akarnod kell az eszközöket is. 1848 előtt is termett nálunk jó bor, hire és becse is volt ennek, ha itt honn a pinczéből frissen felhozva ittuk meg, de csak itthon, mert ha szállításra került a sor, az okos lengyel zsidókat leszámítva, mindannyiszor pirulnunk kellett. Mentségül felhoztuk boraink nem állják ki a tengereni szállítást; boraink nem képesek a világpiaczon kereskedelemre stb. stb., kifogásokkal éltünk, pedig a hiba nem ott volt a hol kerestük; de menjünk tovább Hogy borainkat ma már a fogyasztó külföldi is kedveli és a távolabbra szállítást kiállják, többé nem kérdéses, meggyőzött minket erről a borvilág részrehajthatlan és szakértő ítélőszéke s az érme, melyeket néha féltékenykedő irigykedés mellett is megadtak a művelt nyugot népei: a párisi, lyoni, bécsi, londoni stb. borbírálatokon. Szőlőszetünk már oda haladt, hogy ha a külkereskedést nagyobb mérvbe ki nem terjeszthetjük, csupán a belfogyasztás, a belpiaczok nem képesek megfizetni fajborainkat, s azon helyzetbe jutunk, hogy „adtál uram áldást, de nincs köszönet benne.“ Hogy ezen közeledő, de biztosan bekövetkező bajon segítve legyen, nem elégitheti többé ki Erdélyt pince-egyletünknek, melynek kebelében szőlünk, évenkénti átlagos 100 000 frt. forgalma egy olyan országban, a hol csak a fajbor értéke mustul, már most évenként sokkal többet képvisel és ma holnap vevő nélkül áll. Ne ámitsuk magunkat, pince-egyletünk jelenlegi tőkéhoz elégtelen arra, hogy a kiadásait fedező asztali borba fektetett tőkén kívül a fajborokat nagy mennyiségben összevásárolhassa, várjon míg azok kezelés által kereskedő képesek lesznek, erre se pénz, se helyisége. Más bortermelő

országokban ez nem így van: Német-, Franciaországban vannak borkereskedő házak, melyek több millióval rendelkeznek, ott nincs a termelő arra utalva, hogy maga a jelenben teremtsen szőlőt, tegyen össze pénzt, borkereskedést segítsen elő; ezen ők régen túl estek, de, ha említett országok bortermési és kereskedési történetét lapozzuk, ott is feltaláljuk épen a miénkhez hasonló jelen állapotot, csakhogy amazok az idővel előbb haladtak, mint mi. Elő befektetés, áldozat, becsületesség, ösmeret, kitartás előzte meg nállok is a jelen hasznot, erre nekünk is el kell készülnünk, vagy felhagynunk fajszőlőszetünk tovább terjesztésével. Tehát jelen borkereskedésünk első akadály a tőke hiánya. A tőke összegyűjtésre pedig első sorban a termelők vannak utalva; mi pince-egyleti tőkénkkel is megélhetnénk — mert, hogy mindjárt a másodikra is reá mutassunk, ne ámitsa azzal magát senki, „majd eljő a külföldi nagy borkereskedő, nyakába veszi és beutazza az országot, be áll házalónak, bajlódik a szállítás ezer meg ezer akadályával“, ez nem következik magától be. Mi négy évi tapasztalásból magunk is tudjuk, mily nehézséggel jár Erdélyben csak 10,000 akó bor összevásárlása. Nem értjük borkereskedés alatt azt, ha most egy egy külföldi bejő hozzánk, pinceinket végig kóstolja, gáncsoskodik sokat és a végén kiválaszt néhány akó bort oly árban, hogy ennél bizony itthon is többet adtunk volna érte; ezek csak előhírnökei egy biztató szebb jövőnek.

Mi tehát ily körülmények között teendők?

Állítsunk elő a mostaninál nagyobb tőkét, rendezzük, szervezzük magunkat a kor kívánalmái szerinti pince berendezéssel Kolozsvártt, mint könnyen hozzáférhető központon, mert a kinek pénze van, szereti a haszon mellett a kényelmet, adjunk a kereslet rendelkezésére külön nemű, külön minőségű, egynemű, egyformásított nagyválasztéku bort, kellő mennyiségben, nagy választékban, jutányos árban, solid árucikket. A külföld példájára rendezzünk évenként egykét európai bor árvezést, építsünk egy országos nagy pincét, a melyben idő múltával olyan mennyiségű és minőségű bort állithatunk be, a mire büszkén tekintve, remélhetjük, hogy Erdély anyagi jobblétének alapját a szőlőszet és borkereskedés emelkedésével megvetettük.

A fennebb elmondottakra támaszkodva, van szerencséje a pince-egylet választmányának a Tisztelt Közgyűlés előtt következő javaslatokkal lépni fel.

1. Az alapszabályban felvett 300,000 forint tőkéből a még ki nem bocsátott 150,000 forint részvény bocsátassék ki.

2. Az újjonnan kibocsátott részvények 1876. január 1-től számítandó 5 év alatt 20 százaléki törlesztéssel legyeknek fizetendők és fizethetők le; a fizetési határidő, minden évben január és július 15-ig bezárólag határozatassék. Jogában álljon azonban minden részvényesnek részletfi-

zetését a kitűzött idő előtt teljesíteni, mely esetben mind azon jogok élvezetébe lép, melyeket az alapszabályok adnak.

3. A fizetés törteahessék készpénzzel, faj vagy asztali borral; borral való fizetésnél más eladóval szemben aláírt részvényes azon előjogban részesüljön, hogy borát egy egyenlő ár mellett az egylet első helyen vegye át és vásárolja meg.

4. A részvény aláírásakor 5%-től fizetessék le, mely 5%-től előleg az első részlet fizetésbe betudandó, aláírt részvényes, a míg részvényét teljesen nem fizette is le, befizetett összege arányában osztalékban részesüljön.

5. Az aláíró részvényest, aláírás után az alapszabály kötelezze.

6. A részvény lefizetéséről ideiglenes névre szóló szelvénynyel ellátott elismervények adassanak ki; teljes lefizetéskor az ideiglenes elismervények állandó részvényvel cseréltessenek bé.

7. Ezen új részvények kibocsátásának egyik főczélja lévén egy országos pince építése, melybe a részvényesek boraikat bizományi kezelésre is beadhatják; ebből az illetőre alábbi kedvezmények folyjanak:

a) a bor biztos és jó kezelés alatt áll;

b) Kolozsvártt, világ borpiacznán lévén, könnyen eladható; és

c) hogy a kezelésért az egylet által kiadott költségek és mérsékelt rakbér számítottassék fel.

8. Minden részvényesnek jogában álljon:

a) előleges bejelentés után bort bizományi kezelés alá beadhatni;

b) a részvényes és választmány között előre megállapított bor ára fele értékéig időről időre meghatározott kamat mellett, a pince-egylet pénze erejéig kölcsön pénz adásra vállalkozzék és ezen cél elérésére valamelyik pénz intézettel vagy bankkal egyezkedjék;

c) a kölcsön előlegek meghatározott időre szóljanak;

d) fenn marad a tulajdonos azon joga, hogy borát időközben eladhatja; tartozván az egyletet a kölcsönpénz kamatja, rakbér, kezelési költség czímen kielégíteni;

e) a bizományba bevett bor okszerű, tiszta és helyes kezelését az egylet elvállalja, ide nem érve saját hibáján kívül bekövetkezett baleseteket.

9. A részletek keresztül vitelével az igazgató-választmány bizassék meg.

Ime Tisztelt Közgyűlés! ezen alapon reméljük mi, hogy Erdély anyagi emelkedésének lendületet adva, egyszerűs mind egylettünket virággzóvá emeljük; a szőlőszetnek jövőt teremtünk; a bor kezelést előbb vissztük; a borkereskedést részünkre meghódítjuk; az országnak, egyes termelőnek, mint szintén a tőkepénzesnek, a ki részvényo-

seink sorába lép, tőkéje biztosítása mellett, kellő osztalékot tudunk adni és mindezt, hogy minő áron, minő eszközökkel érhetjük el, fenntebb részletesen előadtuk. Nincs szükség ezúttal, nézetünk szerint, egyéb, mint egyletünk első megalakulásakor helyes okokból visszatartott rész-

vényeink fele részének kibocsátására. Melyre ezennel, tisztelet közgyűlés, helybenhagyását kérjük!

Kolozsvártt, martius 31-én 1875.

Báró Bornemisza János,
elnök.

Dávid Antal.
igazgató.

T A R S A L G Ó.

A küiküllőmegyei gazdasági egylet igazgató választmányának D.-Szt.-Mártonban 1875. június 6-án tartott ülésén vezetett jegyzőkönyve.

1. A mult ülés jegyzőkönyve felolvastatván — hitelesített.

2. Titkár távollétében a jegyzőkönyv vezetésével megbízott Timár Károly tagtárs.

3. Indítványoztatik, hogy miután f. év július 23-án a tényész lovak díjazása leend foganatosítva, egyuttal tartassék Küiküllőmegye területére kiterjedőleg szarvasmarha kiállítás — indítvány egyhangulag elfogadtatván, határoztatik:

a.) a kiállítás csak Küiküllőmegye területére szorittassék.

b.) a kiállítás tárgya csak szarvasmarha lehet és pedig bika 2—4 éves, borjas tehén 4—10 éves, üsző 2—3 éves.

A kiállítás rendezésére egyleti alelnök Pekri István vezetés alatt Kispál Sándor, Timár Károly, Simon Albert és megyei: állatorvos Thier Alajos személyében bizottság küldetett ki.

4. A jutalmazást illetőleg — a díjak meghatározása s a szükséges hirdetmény kibocsátatásának elintézése alelnökre bízatik.

5. Indítványoztatik, hogy a gróf Béli Ferencz ur által egyletünknek ajándékozott földön alól levő szántó területek egyletünk részére vásároltassanak meg — megbízatik alelnök Pekri István, hogy az eladókkal tegye magát érintkezésbe, a vásárt ejtse meg és a szerződéseket elkészítettven, nyujtsa be, hogy így azok annak idejében végeldöntés végett a közgyűlés elé terjesztethessenek. Továbbá az eddigi egyleti telek értékesítéséről adjon tervezetet be.

6. Volt titkár, Kispál Sándor tagtársnak titkári honorariuma 15 frtban — utalványoztatik.

Egyéb tárgy nem lévén, a jegyzőkönyv felolvasása után, hitelesítettik és aláíratik.

Jegyzette:

Timár Károly, s. k.

Gr. Bethlen Camillo, s. k.
elnök.

A „Probus“ erdélyi szőlészeti és borászati egylet alapszabály-tervezete.

Az egylet czime (czége).

1. §. „Probus“ erdélyi szőlészeti és borászati egylet czim (czég) alatt társulat alakul.

A „Probus“ az erdélyi országos gazd. egylet kiegészítő

részét képezi; de ügyeit külön igazgató választmány által kezelteti.

Az egylet magát megalakultnak nyilvánítja, ha 50 tagja lesz.

Az egylet czélja.

2. §. A „Probus“ erdélyi szőlészeti és borászati egylet czélja a szőlőmivelés és a jó pinczegazdaság előmozdítása.

Az egylet székhelye.

3. §. Az egylet székhelye Kolozsvár.

Az egylet tevékenységének hatásköre.

4. §. Az egylet hatásköre Magyarország azon részére terjed ki, mely a felső és közép Maros, a Szamos és Olt folyók területéhez tartozik.

Az egylet tevékenysége.

5. §. Az egylet czéljainak (2. §.) előmozdítására ugy a választmányi, mint a közgyűléseken a szőlőmivelést és borászatot illető ügyeket megvitatja, javaslatokat tesz, véleményeket ad. Az egylet továbbá a hatóságokat azon akadályokra, melyek a szőlőmivelés, pinczegazdaság és borkereskedés fejlődésének útját állják, kellőn figyelmeztetni fogja.

6. §. Az egylet, mint ilyen a mennyire módjában áll, az országban fennálló vagy felállítandó szőlészeti, vinczellér vagy pinczészeti iskolákat támogatja, a mennyiben azok tagjainak előnyére szolgálnak vagy előnyüket eredményezik.

7. §. Az egylet jó gyökeres és sima szőlővesszők beszerzését közvetiti, valamint csekély felülfizetés mellett alkalmas gyökeres és sima szőlővesszők eladását is felvállalja, de első sorban tagjai számára.

8. §. Az egylet a szőlészeti és pinczészeti legjobb eszközöket és gépeket tanulmány tárgyává teszi vagy tanulmányoztatja, azokat ismerteti s azoknak beszerzését lehetőleg könnyíti, továbbá arról is gondoskodni fog, hogy ugy Kolozsvártt, mint más alkalmas szőlő termelő vidékeken fekvő városokban ily eszközök és gépekből raktár álltassék.

9. §. Az egylet, mihelyt módjában áll, maga is szőlőszaporító telepeket, szőlőiskolákat állithat fel és szőlővesszőket adhat el és a szőlőtő kezelését taníttatja.

10. §. Joga van az egyletnek, hogy mihelyt teheti, tagjai számára a bor észszerű kezelése végett egyleti pincze mestert tartson, ez által kádárokat a borkezelésére alaposan oktasson és ezek által az egyleti tagok stb. borait kezeltesse. Az egylet által felállított és fizetett borkezelők oly vidékeken fognak alkalmaztatni, hol legalább 1200 H/1 (mintegy 10,000 erd. veder) bornak az egyleti pinczester általi kezeltetése 6 évre bizto-

sitva leend, a költségek az illető borbirtokosokra arányosan kivettvén.

11. §. Az egyesület a 4. §-ben megjelölt terület egyik vagy másik alkalmas községében időszakonként szőlő és borkiállításokat fog rendezni.

A kiállítás helyét a választmány határozza ugyan meg, de az erdélyi gazdák ugyanazon évi vándorgyűlése székhelyének lehető tekintetbe vételével.

12. §. Ezen kiállításokon az egyesület részéről dísz és dícsérő okleveleket osztatnak ki.

13. §. Az egyesület jól ismert alkalmas vinczellérek által mérsékelt díjért külön egyezmény és megfelelő biztosíték alapján régi szőlőtelepeknek átalakítását, valamint újjak beültetését is elvállalja. Az ily ültetésekhez az egyesület rendszerint csak azon esetben szállít vesszőt, ha a fajokat a választmány jóváhagyta, vagy a választás egészen reá bízott.

14. §. Az egyesület igyekezni fog az erdélyi pincze-egyesülettel Kolozsvárt azon célból összeköttetésbe lépni, hogy a „Probus“ tagjainak borait mérsékelt díjakért kezelésre átvegye s a választmány által meghatározandó feltételek alatt bizománykép eladja.

15. §. Az egyesület céljainak előmozdítására kezdetben az „Erdélyi gazdát“ használja, később törekedni fog saját közlönyt adni ki, s gondot fordítani arra is, hogy a szőlőművelés és pinczegazdaság fejlesztésére jó tankönyvek adassanak ki.

16. §. Az egyesület hivatalos közlönyében tagjainak eladó borait minőség és mennyiség szerint, mérsékelt díjakért közhírré teszi.

17. §. Az 5—16 §-ben körülírt tevékenység kifejtésére eszközül a tagsági és egyéb díjak szolgálnak.

18. §. Az egyesületi tevékenység egyik vagy másik ágának (5—16 §.) megindítása felett az egyesület jövedelmeinek tekintetbevételével az igazgató-választmány határoz. (Folyt. köv.)

EGYVELEG.

* Lapunk t. előfizetőit bátrak vagyunk tiszteletteljesen figyelmeztetni, hogy a jelen évfolyam első fele beveződött, miért is az előfizetések szives megújítását ideje korán kérjük eszközölni, nehogy a lap küldésében késedelem álljon be.

Az „Erdélyi Gazda“ kiadóhivatala.

* Érdekes szakirodalmi művet adott ki a becsi Faesy és Frick gazd. könyvkereskedői cég. Címe: „Statistisches Jahrbuch des k. k. Ackerbau-Ministeriums für 1874. Erstes Heft. Landwirthschaftliche Production Erste Lieferung. Production des Jahres 1874. aus dem Pflanzenbau.“ Ára 1 frt. 50 kr. Ajánljuk a becses adatokkal bővelkedő füzetet t. olvasóink szives figyelmébe.

* A „Probus“ borsászati egyesület alapszabályai a földművelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszterium által helyben hagyatván, azoknak közlését lapunk mai számával kezdjük meg.

* Az erdélyi gazdasági egyesület igazgató választmányának folyó július hó 5-én esedékes rendes havi ülése később közléteendő napon fog megtartatni. Gamauf Vilmos, egyesületi titkár.

* Hasznos madarak oltalma külföldön. A szász és thüringi ornithologiai központi társulat legutolsó ülésén a következő határozatok hozta: 1) az egyesület kérelmet intéz a birodalmi kancelláriához egy egész Németországra kiterjedő egyöntetű madár-védőtörvénynek alkotása iránt. 2) Megkeresi a ker. hatóságokat az iránt, hogy a mennyire lehetséges s a talaj termékenysége nem ártalmas, alkalmas tüskés vagy egyéb bokrok ültetéséről gondoskodjanak, hogy a madaraknak természetes fészkelési hely nyújtassék. 3) Az egyesület tagja lesz a halai szépitő társaságnak évi 30 mark tagdíjjal, mely összeg azonban csak kizárólag bokros kerítések és sövények előállítására lesz fordítható. 4) A társulat segédkezik a madarak felügyeleténél, s minden tudomására jutott kihágást az illetékes hatóságnak büntetés végett feljelent. 5) Jutalom-díjakat ad azoknak, a kik fészek-pusztítókat és madárfogókat a város területéhez tartozó kertekben rajtérnek és úgy adják fel, hogy azok rendőrileg megfenyíthetők legyenek. (F. É.)

* Nagy jégverések pusztítanak országszerte. Mint a „Kelet írja, június 25-ike az enyedvidéki gazdákra nézve gyásznap volt, a mennyiben „a csombordi határt s ebben a br. Kemény István világhírű szőlőjét, a bagói összes terményeket, Háportonnak egy részét, s a szentkirályi határon, a Tóth Ferencz és Pogány György szőlőit teljesen elverte a jég. Emberemlékezet óta ily nagy tömegben nem látogatták meg vidékünket. Nagy s főleg a szőlőben, több évekre terjedő a kár, s mi legsajnosabb, a jégverte határokon csupán a br. Kemény István szőlője és a m. bagói pap terményei voltak biztosítva a „Victoria“ biztosító társaságnál. A szomorú példa hathatósan int, hogy biztosítatlanul ne hagyjuk terményeinket, különösen szőlőinket, melyben a kár nem csak egy évre szól. Mi lesz mázokból, kiknek semmi termésre nincsen kilátásuk nem lehet, s ezen kárunk pótlására is semmi igényt nem tarthatnak. Uraim, lelkesek, tanítók, buzdítsák a népet a biztosításra s a birtokosok törökös fatalismusokból egyszer valahára lépjenek ki.“ — Mult hó 26-án pedig Budapesten dult és rombolt iszonyu jégvihar és árvíz, mely a budai s promontori hírneves szőlőknek nagy részét teljesen megsemmisítette, a kárt több millióra becsülik. E szomorú esemény részleteire, mihelyest szakértői tudósítással rendelkezünk még visszatérünk.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

Hirdetések.

Jelzalog kölcsönök.

Alólrít „Ipar- és keresked. ügynöki iroda“ tisztelettel jelenti miszerint Szilárd anyagból épült kolozsvári bérházakra törlesztési kölcsönöket 500 forinttól kezdve a legmagasabb összegig gyorsan eszközöl.

Ugyazintén a birodalom bármely részében telekkönyvezett földbirtokra s 500 forinttól kezdve a legmagasabb összegig.

Nagyobb kölcsönökkel feltűnő előnyt nyújt.

Bővebb értesítéssel a módzatok rént posta útján készséggel szolgál.

A hatóságilag engedélyezett általános

(3) (13—26) „Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda“

Kolozsvárt, belmonostortéren, 19. sz.

Értekezhetel posta útján vagy személyesen naponta d. u. 1—4 óráig.

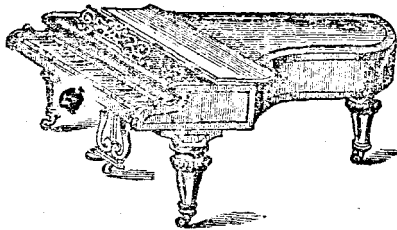
Legjobb és legolcsóbb forrás

ZONGORÁK ÉS HARMONIUMOK

beszerzésére.

használt zongorák megcserélésére,
valamint mindennemű húros hangszerek, azok alkatrészeinek és mindenféle húroknak vásárlására.

Zongora-kölcsönzési
raktár.

Zongora-javítási
műhely.

TRISKA FERENCZ

KOLOZSVÁRT,

a távirdai hivattal szemben.

Kivánatra legujabb, 1875-re szóló árjegyzékemmel
bérmentve szolgálak. Üzletemben a lehető legnagyobb
olesóság a legszigorubb lelkiismeretességgel párosul.

Zongora hangolás bármily távol vidéken is olesón
elvéllaltatik. (2) (14—26)

(1)

Üsépő zépek
Kéz- és Ióoróre
KAMPHATÓKA
G X A R I A R O N
TAUFFER FERENCZNÉL
KOLOZSVÁRT,
kezelési-, utasítási ábrával ingyen és
bérmentve.
(27—52)

Piaczi árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A heti vásár		Egy osztrak mero = 2 nagy vaha					Egy maasa		Egy	1 font
helye	napja	tiszta b u z a	elegy b u z a	rozs	zab	törökbuza	széna	szalma	bécsi öl tízifa	marha hus
ára krajezarokban										
Kolozsvár	julius 1	380—400	280—320	200—220	120—130	220—240	140	70	—	21
Nagy-Varad	decz. 29	380—480	340—370	230—320	180—200	260—300	300	140	1500	24
Maros-Vásárhely	május 13	314—360	200—240	200—226	110—124	—	210—220	60—80	600—1100	20
Károly-Fehérvár	junius 26	278—288	220—230	177—187	115—125	—	170—180	105—120	900	20
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	decz. 31	388—455	361	290—312	135—141	318	—	—	—	18
Beszterce	május 18	340—400	280	250	150	—	180—250	100—190	650	16
Nagy-Enyed	junius 24	288—313	238—270	163—200	138—150	—	290—300	45—55	800	18
Szamosujvár	junius 21	340—400	220—260	200—220	130—140	—	160	50	1200—1400	17
Déas	junius 29	320—340	230—300	190—200	100—120	—	210—220	60—90	800	18
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Erdélyi földterhermentesítési kötvény 76 frt 39 kr. — Ezüst árkelet 103.45

Az „Erdélyi Gazda” hirdetési díjszabalyzata.

	széri hirdeteskor											
	1-1		1-3		1-6		1-12		1-24		1-52	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
1/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
1/16 ”	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
1/16 ”	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
1/16 ”	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1/16 ”	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Nagyobb hirdeteseknél külön kedvezmények.

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annvizsor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

A szives megrendelésben világosan kérjük kitenni: mennyi helyet igényel a beküldő mellékolt hirdetése számára.

Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a Gámán János örökössei nyomdájának központi irodája (főter gr. Gyulai-ház) Mellékletek százanként 1 o. é. forintba számítottak.

TARTALOM:

A trágyáról. — Választmányi indítvány az erdélyi pincze-egylet közgyűlésén. — Társalgó. — A küüllömegeyi gazdasági egylet igazgató-választmányának D.-Sz.-Mártonban 1875. junius 6-án tartott ülésén vezetett jegyzőkönyve. — A „Probus” erdélyi szőlészeti és borászati-egylet alapszabály-tervezete. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaczi árak.